HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

א] אין לו אלא שכרו [א]ואם אמר אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי חייב ליתן לו [ב]שטף נחל חמורו וחמור חבירו שלו יפה מנה ושל חבירו מאתים והניח זה את שלו והציל את של חבירו אין לו אלא שכרו [ג]ואם אמר לו אני אציל את שלך ואתה נותן לי את שלי חייב ליתן לו: **גמ'** ואמאי לימא ליה מהפקירא קא זכינא מי לא תניא [ד]הרי שהיה טעון כדי יין וכדי שמן וראה שהן משתברות לא יאמר הרי זה תרומה ומעשר על פירות שיש לי בתוך ביתי ואם אמר לא אמר כלום כדא"ר ירמיה כשעקל בית הבד כרוך עליה ה"נ [ה]כשעקל בית הבד כרוך עליה ואם אמר לא אמר כלום והתניא [ו]מי שבא בדרך ומעות בידו ואנס כנגדו לא יאמר הרי פירות שיש לי בתוך ביתי מחוללים על מעות הללו ואם אמר דבריו קיימין הכא במאי עסקינן בשיכול להציל אי בשיכול להציל לכתחלה אמאי לא יאמר [ז]בשיכול להציל על ידי הדחק (א) וכל היכא דאיכא הפסידא לכתחלה לא יאמר והתניא הרי שהיו לו עשר חביות של טבל טמא וראה אחת מהן שנשברה או שנתגלתה אומר הרי היא תרומת מעשר על תשע חברותיה ובשמן לא יעשה כן מפני הפסד כהן א"ר ירמיה כשעקל בית הבד כרוך עליה בשלמא שנשברה חזיא אלא נתגלתה למאי חזיא וכ"ת חזיא לזילוף והתניא (א)[ח]מים שנתגלו הרי זה לא ישפכם ברשות הרבים ולא יגבל בהן את הטיט ולא ירבץ בהן את הבית ולא ישקה מהם את בהמתו ולא בהמת חבירו דעבר לה במסננת כר' נחמיה דתניא (ב)[ט]מסננת יש בה משום גילוי אמר רבי נחמיה אימתי בזמן שהתחתונה מגולה אבל בזמן שהתחתונה מכוסה אף על פי שהעליונה מגולה אין בה משום גילוי לפי שארס של נחש דומה לספוג וצף ועומד במקומו לאו איתמר עלה א"ר סימון אריב"ל לא שנו אלא שלא טרקו אבל טרקו אסור התם נמי אפשר דמנח מידי אפומא דחביתא (ג)דשפי ליה ורבי נחמיה (מטמא אטמא) מי תרמינן והתניא תורמין מן הטמא על הטמא ומן הטהור על הטהור ומן הטהור על הטמא [י]אבל לא מן הטמא על הטהור ר' נחמיה אומר אף מן הטמא על הטמא לא התירו לתרום אלא בשל דמאי הכא נמי בשל דמאי אמר מר ובשמן לא יעשה כן מפני הפסד כהן [כ]מאי שנא שמן דראוי להדליק יין נמי ראוי לזילוף וכי תימא זילוף לאו מילתא היא והאמר שמואל משום רבי חייא שותין מלוג בסלע ומזלפין מלוג בשתים הכא במאי עסקינן בחדש והא ראוי לישנו (ה)אתי ביה לידי תקלה שמן נמי אתי ביה לידי תקלה דמנח בבלי מאום יין נמי מנח ליה בבלי מאום השתא לזילוף קא בעי ליה בבלי מאום קא מנח ליה ותקלה עצמה תנאי היא דתניא חבית של יין של תרומה שנטמאת בית שמאי אומרים

אין לו אלא שכרו. שכר כלי ושכר פעולה: **גמ' ולימא ליה מהפקירא זכינא.** דבש שלך היה הולך כולו לאיבוד והריני כמציל מן ההפקר ואמאי אין לו אלא שכרו כוליה דבש ליסקול וגבי חמור ליכא למימר הכי דיכול להצילה הוא: **משתברות.** והכל נשפך ביחד: **לא אמר כלום.** אלמא כיון דלאיבוד אזל לית בהו זכייה והפקירא הוא: **כדאמר ר' ירמיה.** לקמן: **בעקל.** דדובשא כרוך עליה חבית של דבש קשורה בעקל ולא ישפך הכל אלא מנטף מעט מעט וליכא הפקר: **הרי פירות.** של מעשר שני שיש לי בתוך ביתי מחוללין כו': (ב) **וכל היכא דאיכא.** קצת הפסד וליכא איבוד לגמרי כי הכא דמוקמת לה בשיכול להציל ע"י הדחק ושמא יציל: **לכתחלה לא יאמר.** בתמיה: **הרי שהיו לו.** ללוי: **עשר חביות של טבל.** הטבול לתרומת מעשר והוא טמא דתרומת מעשר דידיה לא חזיא לכהן לשתיה אלא לזלף ולקמיה מוקי לה ביין חדש דלא חזי כולי האי לזלף דלא אליס ריחא ופסידא פורתא הוא דאיכא (ג) כמו זה שיכול להציל על ידי הדחק: ה"ג **אומר הרי היא תרומת מעשר על תשע חברותיה** (ד): **שמן.** דתרומה טמאה חזי להדליק וכי מפסיד לה לכהן איכא פסידא טובא: (ה) **כשעקל בית הבד כרוך עליה.** דלא חשיב פסידא כולי האי כגון זה שאין יכול להציל אלא ע"י הדחק: **למאי חזיא.** ואפ"ה קתני אומר הרי הוא תרומה אלמא להפסד מועט לא חששו: **לא ישפכם.** שלא יעבור עליהם אדם יחף ויכנס ארס של נחש ברגלו ע"י מכת צרור וימות: ו) **(ולא יגבל בהן את הטיט) ולא ישקה בהן לבהמתו.** משום סכנת נפשות שמא ישחטנה אחרי כן: **מסננת.** כלי ע"ג כלי ונותנין השמרים בתוך העליון והוא ככברה והיין מסתנן מאליו: **יש בה משום גילוי.** צריך לכסות העליון כדי שלא ישתה בו נחש ואף על פי שהיין מסתנן והולך חיישינן שמא יעבור הארס עם היין לתוך הכלי וכ"ש כשהתחתון מגולה: **שלא טרקו.** בשלא עירבו אדם וכגון הך מסננת שאין איש נוגע בה: **אבל טרקו אסור.** והכא בהך חבית כי מערה ושדי ליה מחבית למסננת מטריק ומתבלבל הארס עם היין ויוצא דרך המסננת לכלי: **דמנח מידי.** בגד או שולי כברה על פי חבית ושפי ליה ומסננו בנחת. שפי לשון שופך כמו השופה יין (לתמרי) [לחבירו] בבא מציעא (דף ס. ע"ש) רודיי"ר: **ורבי נחמיה.** ואי הויא ד' חביות רבי נחמיה היא: **מי תרמינן.** מן הטמא על הטמא: **אלא בשל דמאי.** הקילו משום דרוב עמי הארץ מעשרין הן ו) וכבר נתעשר: **שותין מלוג בסלע ומזלפין מלוג בשתים.** לשתיה אם ימצא יין בזול לוג בסלע יקח אבל לזלף יקח אפי' ביוקר הלוג בשתים סלעים דהנאה יתירה היא: **תקלה.** לשתותן והרי היא טמאה:

תשפך

הרי שהיה טעון כדי יין וכדי שמן לא יאמר הרי הן כו'. וא"ת אפי' אין משתבר נמי לא יאמר דאסור לתרום אלא מן המוקף וי"ל דנקט משתברות משום דבעי למיתני סיפא ואם אמר לא אמר כלום א"נ בשבתות וימים טובים איירי שמותר לתרום שלא מן המוקף כדאמר בהאשה רבה (יבמות דף צג:):

וכל היכא דאיכא פסידא לכתחלה לא. ל"ג ליה כדפי' הקונט' דהא בברייתא דמייתי נמי אסור לכתחלה היכא דאיכא הפסד כהן דקתני ובשמן לא יעשה וא"כ לעיל נמי דאיכא הפסד כהן שפיר אסור לכתחלה אלא אמאי דקאמר לעיל דאפי' דיעבד לא אמר כלום פריך: **אלא** נתגלתה למאי חזיא. אבל משמן לא פריך דקתני בשמן לא יעשה אבל התרומה חלה וכי נתגלתה למאי חזיא דאיכא למימר דחזיא להדלקה ומ"מ איכא הפסד כהן כיון שאין יכול להדליק בו כי נתגלתה אלא בטורח כי צריך שלא יגע בשמן כלל ולא בכלי במקום שיש שמן: **ולא** ישקה מהן לבהמה. פי' בקונטרס שמא ישחטנה ואיכא סכנת נפשות ואין נראה דאפי' לבהמה טמאה לא ישקה משום בל תשחית כדמשמע בפרק ב' דע"ז (דף ל: ושם) דמוקי התם הא דתניא שמותר להשקות לבהמתו בשונרא שאין קשה לה ופריך א"ה לחבירו נמי ומשני כחיש דידיה נמי כחש הדר בריא מדפריך דידיה נמי כחיש משמע דאסור משום בל תשחית ועוד מדלא מוקי לה בכל בהמה טמאה שאין לחוש שמא ישחטנה משמע דבשאר בהמות טמאות דקשה לה אסור משום בל תשחית ומיהו י"ל דבשאר בהמות טמאות לא בעי לאוקומי משום דאטו בשופטני עסקינן שמשקין לבהמה דבר שמתה על ידן: **אימתי** בזמן שהתחתונה מגולה. וא"ת א"כ פשיטא דיש בהן משום גילוי דהוי כשאר מגולין וי"ל דס"ד שהנחש ירא לבא מפני הקול שהוא שומע שנופל היין ממסננת לתחתונה כדאמרינן בפ"ב דע"ז (דף ל:) טיף טיף אין בו משום גילוי קמ"ל דכה"ג שרואה היין שנשפך בבת אחת לכלי התחתון אין מתיירא להיות סבור שהוא קול בני אדם אלא סבור שכך מסננין את היין:

אתי לידי תקלה. ומסיק אי חיישי' לתקלה תנאי היא והא דאמר בפ"ק דשבת (דף יז: ושם) גבי י"ח דבר גידולי תרומה כתרומה בו ביום גזרו ומפרש התם טעמא משום תרומה טמאה ביד כהן דילמא משהי לה ואתי לידי תקלה והתם ליכא מאן דפליג דכ"ע אית להו י"ח דבר אור"י דשאני התם דפעמים שמשהה אותה ביותר ואין זורעה באותה שנה שאירע שום דבר שלא יזרע בעת הזרע וימתין עד שנה אחרת אבל הכא לעולם יכול הוא לעשות

עין משפט נר מצוה

פ א מיי' פי"ב מהל' גזילה ואבידה הל' ה סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסד סעיף ה:

פא ב ג מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ג:

פב ד מיי' פ"ג מהלכות תרומות הלכה יז:

פג ה מיי' פי"ב מהל' גזילה ואבידה הל' ה ועיין במ"מ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסד סעיף ה:

פד ו ז מיי' פ"ד מהלכות מעשר שני הל' יב:

פה ח מיי' פי"א מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה טו סמג עשין עט טוי"ד סי' קטז:

פו ט מיי' שם הל' יד:

פז י מיי' פ"ה מהלכות תרומות הלכה ח:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' אין לו אלא שכרו. עיין לעיל דף נח ע"א תוס' ד"ה אי נמי וכו' בסוף הדבור מה שכתבו בזה:

לעזי רש"י

רודיי"ר [רידיי"ר]. להפריד יין משמרים.

מוסף רש"י

אין לו אלא שכרו. כשאר פועל ואין בעל הדבש משלם דמי היין (לעיל כז.). **הרי זה לא ישפכם.** שמא יעבור אדם יחף ויעמוד הארס בין קשרי אצבעותיו וכיון שנכנס מעט ונוקב בבשר שוב אין לו רפואה (ע"ז ל:). **ולא ירבץ בהן את הבית.** להשכיב את העפר ואבק שלא יעלה (שם). **מסננת.** קולי"ר בלע"ז, מסננת שמסננין בה קונדיטון כמו שעושין בעלי חנויות שתלוי כמין כברה ובו אבקת רוכל ויין ותחתיה כלי והקונדיטון מסתנן לתוכו, **יש בו משום גילוי.** אם הניחו בלא שמירה כשיעור שהיית גילוי המפורש בהכל שוחטין (חולין י.) כדי שיצא נחש מתחת אחן כלי וישתה ויחזור לחורו, ואסורה בשתיה (סוכה נ.). **שהתחתונה.** כלי התחתון (שם). **וכי תימא זילוף לאו מילתא היא.** לא חשיב והרי הפסידו (פסחים כ:). **שותין מלוג.** שנמכר בסלע ומזלפין מלוג הנמכר בשתים, נוח לקנות לוג בשתי סלעים לזילוף מלקנותו לשתיה, ומי שאינו עשיר יקח יין בזול לשתייתו לוג בסלע ויין ביוקר לזילוף (שם). **בחדש.** דאין ריחו נודף ואין ראוי לזילוף (שם). **אתי ביה לידי תקלה.** אם ישהנו אצלו עד שיתייבן אתי למשתי מיניה (שם). **השתא לזילוף קא בעי ליה.** וצריך שיהא לו ריחו טוב, ובכלי מאוס רמי ליה, בתמיה (שם). **ותקלה עצמה.** אי חיישינן לה ואסור לשהויי אי לא, תנאי היא (שם).

מסורת הש"ס

א) ע"ז ל: [תוספתא תרומות פ"ז], **ב)** סוכה נ. [וע' ב"ב לז: מ"ש שם], **ג)** [צ"ל ושפי], **ד)** פסחים כ:, **ה)** [שם לג: וע"ש חולין נג:], **ו)** ס"א ל"ג, **ז)** [שבת יג.],

הגהות הב"ח

(א) גמ' על ידי הדחק. (וכל היכא וכו' לא יאמר). תא"מ ונ"ב רש"י ותוס' לא גרסי ליה: **(ב)** רש"י ד"ה (וכל היכא וכו' לכתחלה לא יאמר). תא"מ ונ"ב זהו פי' למאן דגרס לכתחלה לא יאמר ואחר כך מתחיל הדיבור ה"ג והתניא וכו' ואמתניתין דלעיל קרמי דקתני ואם אמר לא אמר כלום ול"ג לכתחלה לא יאמר בתמיה הס"ד ואח"כ מ"ה הרי שהיו: **(ג)** ד"ה עשר וכו' לכהן לשתיה וכו' הוא דאיכא (כמו זה וכו' הדחק). תא"מ ונ"ב גם זה למאן דגרים לכתחלה לא יאמר: **(ד)** ד"ה ה"ג אומר וכו' חברותיה וקס"ד חבית המשתברת כאבודה דמיא דקתני לעיל ואם אמר לא אמר כלום הכא היכי מתקן טבלים במידי דליתיה בעין בשלמא אי תנא לעיל ואם אמר דבריו קיימים איכא למימר הכא דליכא הפסד כולי האי אומר לכתחלה אבל השתא דקתני לא אמר כלום וקשרי ההיא חבית לזרים דלא חל שם מעשר עליה הכא במאי מתקן האי טיבלא הס"ד: **(ה)** ד"ה (כשעקל בית וכו' לא חששו). תא"מ ונ"ב גם זה למאן דגרס לכתחלה לא יאמר:

רבינו חננאל

מתני'. זה בא בחביתו של יין וזה בא ... ואקשינן אמתניתין דקתאני [אין לו אלא] שכרו, לימא ליה כיון ... נא מהפקירא קא זכינא ו[דידי הו]א כוליה. מי לא תניא ... כשעקל בית הבד כרוך עליה. פירוש הכד שנסדקה ... שקשורה ומהודקת כמין ארוגה ... לגמרי, אלא דולף וטורד. ואקשינן ... מעשר על ט' חברותיה, ואם אמר כן לא ... יאמר כל הפירות שיש לי בבית הרי ה... הכא במאי עסיקינן בשיכול להציל מי ... חביות טבל טמא וראה שנשברה אחת ... ובשמן לא יעשה כן מפני הפסד כהן. ... הערל בתחילתו ואני הנה נתתי לך את ... טהורה ואחת תרומה טמיאה, ואמר ר ... להא מתניתא בשעקל בית הבד כרוך עליו. ... הא. .ולו, ויתכן יעשהו במסננת וכר' נחמי'. ..... [סוגי]ן דשמעתא יין ... בענן טוב, מובחר מן השתיה, דאמרינן שותין מלוג [בסל]ע מזלפין מ... היא, דתניא חבית יין של תרומה שנטמאה כול' עד אין הכ... היא עוד בפסחים בסוף פרק ראשון , ובפרק ראשית הגז , וכב... אותו הנה בקיצור,